

# Bronnen



**I**n de natuurwetenschappen zijn we niet zo gewend om ons bewust bezig te houden met 'bronnen'. Als je daar een historicus over hoort, gaat het om overblijfselen bij opgravingen, geschreven materiaal in archieven of wat ook. Dat zijn bronnen waarop historie, letterlijk 'het verhaal', gebaseerd wordt. Een brief die bij het opruimen van de zolder tevoorschijn komt kan de geschiedschrijving een nieuwe wending geven. De natuurwetenschap bedient zich van experimenten die telkens opnieuw gedaan kunnen worden. Of we zoeken het op. Wie wil weten wat het smeltpunt van keukenzout is, pakt de Binas. Het ligt niet zo voor de hand om alle waarden en formules die we iedere keer gebruiken zelf te gaan meten of afleiden. We gebruiken daar de bronnen voor die door onderzoekers in het verleden zijn geschreven. We vertrouwen erop dat deze kennis op een betrouwbare manier vastgelegd is, en gebruiken die kennis voor cruciale berekeningen. Betrouwbaarheid blijkt in de praktijk, en waar bronnen elkaar tegenspreken of onvolledig zijn, wordt nieuw onderzoek gedaan. Met een vereniging die de leeftijd van inmiddels vijftig jaar bereikt, ontstaat ook het besef dat er veel dingen achter ons liggen. De eerste nummers van het toenmalige verenigingsblad geven een lange lijst van mensen die zich als lid hebben aangemeld. Dat blad verscheen op papier, werd rondgestuurd en gelezen, belandde bij het oud papier, op de

boekenplank of in het archief. Persoonsgegevens mochten rondgestuurd worden en bleven daardoor ook bewaard. Het is leuk om zo terug te (kunnen) lezen wie er al vijftig jaar lid van de NVON is. Uiteraard hebben we die informatie ook in ons ledenbestand zitten, maar dat is vanwege de regelgeving niet meer vrij in te zien. De NVON heeft zelf ook een archief. Het is weliswaar netjes opgeslagen, maar als bron vrij onbruikbaar. We zijn natuurwetenschappers die zich weinig comfortabel voelen met archieven. Wat moet je bewaren, wat niet? Wat is uniek, wat is elders beschikbaar? Dat is één van de zaken waar we ons in 2025 mee bezig zullen houden. Al was het alleen maar vanwege de vraag wat je met al die kisten met NVON-papieren in de opslag moet. Zelf ben ik nogal van het bewaren. Je weet nooit waar iets bruikbaar voor is. Als er wat losse materialen voor handen zijn, kan ik daarmee iets repareren of iets creatiefs maken. De oud-papierbak is prima voor kranten, maar het duurt bij mij erg lang voor documentatie van besturen of projecten daarin terechtkomt. Inmiddels heb ik de gewoonte om in de wintermaanden mijn bronnen op te ruimen en waar zinvol te digitaliseren. Twee meter boekenplank als pdf in de digitale boekenkast zetten ruimt (fysiek in ieder geval) mooi op, maar maakt het wel mogelijk om terug te kunnen kijken.

Dat heeft me ooit veel opgeleverd. Ik begon als aio, assistent in opleiding (de o staat ook voor onderbetaald), de nieuwe versie van de promotiebaan. In het eerste jaar kreeg ik minder dan het minimumloon, door een korting van 70 procent op het salaris. Bij mijn aanstelling als leraar werd gevraagd naar de laatste salarisstroom. Gelukkig had ik de regeling voor aio's nog waarin salarisschaal en kortingspercentages netjes beschreven waren. Wie wat bewaart, die krijgt wat.

Ook heb in het afgelopen jaar moeten constateren dat het belangrijk is om je bronnen te kennen. In de uren discussie rond biologie en natuurkunde, bleek het belangrijk om te achterhalen waarom deze vakken groter waren dan bijvoorbeeld scheikunde of nlt. 'Onverklaarbare verschillen' bleken na nauwkeurig onderzoek in bronnen (waaronder kamerbrieven, beslissingen en stukken van profielcommissies) 'ontworpen verschillen' te zijn. Onderscheidende profielvakken met een grotere studielast dus. Gelukkig is de digitale informatievoorziening in de overheid behoorlijk goed op orde, maar het vraagt wel volhardende inzet om deze bronnen te laten spreken. Maar ja, dan moet je als overheid de bronnen wel willen gebruiken.

**Jan Jaap Wietsma**  
**Voorzitter NVON**  
**Reacties naar: [j.j.wietsma@nvon.nl](mailto:j.j.wietsma@nvon.nl)**